

УДК 331.56.57

СВИДЛО

ГАННА ІГОРІВНА

кандидат економічних наук

annasvidlo84@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ КІЛЬКОСТІ БЕЗРОБІТНОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

RESEARCH DYNAMICS AND STRUCTURE OF THE UNEMPLOYED POPULATION IN UKRAINE

Стаття присвячена аналізу кількості безробітного населення в Україні. Автором проаналізовано рівень безробіття, кількість безробітного населення, кількість зареєстрованих безробітних в країні за 2000 – 2019 рр. та співставлено з показниками чисельності населення та кількістю економічно активного населення відповідного періоду. В статті подано дані про кількість безробітного населення у щомісячному розрізі, а також за професійними групами за період березень 2019 – березень 2020 рр. Автором подано аналіз структури кількості безробітного населення за регіонами України відносно загальної кількості безробітних в країні.

The article is devoted to the analysis of the number of unemployed in Ukraine.

In the article it is determined that the socio-economic development of the country is characterized by the level and quality of life of the population, that the acquisition of goods and the satisfaction of material, intellectual and spiritual needs depends on the offer of appropriate life goods in the market of goods and services, as well as the possibility of earning a person of working age.

The author analyzed literary sources and distinguished domestic and foreign researchers who were engaged in the analysis of employment and unemployment. The article also substantiates the relevance of studying the unemployment rate in the country.

The main purpose of the article is to identify trends in the number of unemployed in Ukraine and its Regions.

The methodological basis of the article is scientific works, materials of periodicals, Internet resources, regulatory legal acts and data of the State Statistics Service of Ukraine, the State Employment Center of Ukraine and the Ministry of Finance of Ukraine.

The article presents the categorical apparatus in accordance with the methodological provisions on the classification and analysis of the economic activity of the population.

The author analyzes the unemployment rate, the number of unemployed, the number of registered unemployed in the country for 2000 – 2019 years and

compared with indicators of population and the number of economically active population of the corresponding period. The article presents data on the number of unemployed in a monthly context, as well as by professional groups for the period March 2019 - March 2020. The author presents an analysis of the structure of the number of unemployed in the regions of Ukraine relative to the number of unemployed in the country.

Стаття посвящена аналізу количества безработного населения в Украине. Автором проанализирован уровень безработицы, количество безработного населения, количество зарегистрированных безработных в стране за 2000 - 2019 гг. и сопоставлены с показателями численности населения и количеством экономически активного населения соответствующего периода. В статье представлены данные о количестве безработного населения в ежемесячном разрезе, а также по профессиональным группам за период март 2019 - март 2020 гг. Автором представлен анализ структуры количества безработного населения по регионам Украины относительно количества безработных в стране.

Ключові слова: безробіття, кількість безробітних, структура кількості безробітних, кількість безробітних за професіональними групами.

Ключевые слова: безработица, количество безработных, структура количества безработных, количество безработных по профессиональным группам.

Keywords: unemployment, number of unemployed, structure of number of unemployed, number of unemployed by occupational groups

ВСТУП

Соціально-економічний розвиток країни характеризується досягнутим рівнем і якістю життя населення. В свою чергу, рівень життя населення, слід розуміти як врахування об'єктивних відмінностей у рівні життя населення внаслідок докладання праці у різних видах економічної діяльності та регіональних відмінностей розвитку. Отже, рівень життя населення визначається, з одного боку, складом і величиною потреб у різних життєвих благах, з іншого боку - можливістю їхнього задоволення, виходячи з пропозицій на ринку товарів і послуг і реальної можливості мати дохід.

Досягти певного рівня життя людина працездатного віку може при наявності роботи, яка відповідає рівню освіти, доходу та умовам праці. Однак у сучасному світі постає проблема у співвідношенні попиту та

пропозиції на ринку праці, при цьому пропозиція робочої сили перевищує попит, що тягне за собою збільшення рівня безробіття в країні.

Аналізу процесі безробіття присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. В працях С. І. Бандура, В. В. Близнюк, Д. П. Богиня, І. К. Бондар, Е. М. Лібанова, Ю. М. Маршавіна та ін. висвітлені питання регулювання зайнятості та безробіття населення. Оцінка довготривалого безробіття подана у працях таких вчених: Дж. Акерлоф, Л. Гроган, П. Дайамонд, Р. Джекман, А. Сміт, К. Терел та ін. Однак, не зменшуючи вклад науковців, питання аналізу безробіття та зайнятості населення залишаються актуальними, оскільки швидко мінливі тенденції світового та національного ринків праці вносять свої корективи у формування попиту та пропозиції робочої сили.

Виходячи вище зазначеного, витікає актуальність аналізу рівня безробіття населення України з метою пошуку шляхів її зниження.

МЕТА РОБОТИ

полягає у виявленні тенденцій зміни кількості безробітного населення в Україні та її регіонах.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та дані Державної служби статистики України, Державного центру зайнятості України та Міністерства фінансів України.

При проведенні дослідження використано методи структурно-динамічного аналізу, порівняння та узагальнення даних Державної служби статистики України, Державного центру зайнятості України та Міністерства фінансів України.

РЕЗУЛЬТАТИ

З метою вивчення процесів безробіття в першу чергу, необхідного розглянуть категоріальний апарат відповідно до методологічних положення щодо класифікації та аналізу економічної активності населення [4]:

Безробіття – явище, коли частина економічно активного населення є бездіяльною (не працює) через відсутність відповідної роботи.

Безробітні (за методологією МОП) – особи, які не мають роботи, активно її шукають і готові приступити до неї впродовж наступних двох тижнів.

Безробітні зареєстровані – громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших, передбачених законодавством доходів, і зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи.

Для розуміння загальної ситуації на ринку праці України проаналізуємо рівень безробіття за 2000 – 2019 рр. [3], табл. 1.

Таблиця 1

Рівень безробіття в Україні з 2000 по 2019 рр.

Роки	Всього населення, тис. осіб	Економічно активне населення, тис. осіб	Безробітне населення, тис. осіб	Рівень безробіття	Зареєстрованих безробітних, тис. осіб
2000	48923,2	21150,7	2630	12,40%	1178,7
2001	48457,1	20893,6	2440,3	11,70%	1063,2
2002	48003,5	20669,5	2128,6	10,30%	1028,1
2003	47622,4	20618,1	1994	9,70%	1024,2
2004	47280,8	20582,5	1888,2	9,20%	975,5
2005	46929,5	20481,7	1595,2	7,80%	891,9
2006	46646	20545,9	1513,7	7,40%	784,5
2007	46372,7	20606,2	1416,7	6,90%	673,1
2008	46143,7	20675,7	1424	6,90%	596
2009	45962,9	20321,6	1956,6	9,60%	693,1
2010	45778,5	20220,7	1784,2	8,80%	452,1
2011	45633,6	20247,9	1731,7	8,60%	505,3
2012	45553	20393,5	1656,6	8,10%	467,7
2013	45426,2	20478,2	1576,4	7,70%	487,6
2014	42928,9	19035,2	1847,1	9,70%	458,6
2015	42760,5	17396	1654	9,50%	461,1
2016	42584,5	17303,6	1677,5	9,70%	407,2
2017	42386,4	17193,2	1697,3	9,90%	352,5
2018	42153,2	17296,2	1577,6	9,10%	341,7
2019	41902,4	17381,8	1486,9	8,60%	338,2

Виходячи з даних табл. 1 випливає, що починаючи з 2001 р. рівень безробіття щорічно зменшується, у 2000 р. цей показник складав 12,4%, а в 2019 р. – 8,6%. З одного боку дану тенденцію можна відзначити, як позитивну, з іншого – при розрахунку рівня безробіття використовується чисельність зареєстрованих безробітних, тобто тільки тих, які звернулися до центру зайнятості.

Як можна побачити з таблиці кількість безробітних і кількість зареєстрованих безробітних суттєво відрізняється. За даними мінекономіки тільки 22 % всіх безробітних звертаються за послугами до Державної служби зайнятості [5]. Тобто статус зареєстрованого безробітного має тільки кожен 5-й безробітний українець, а отже, кількість безробітних значно більша, ніж кількість зареєстрованих безробітних [5].

Також варто відзначити, що Україна за рівнем безробіття знаходиться у «лідерах» серед країн Європейського Союзу, нажаль це не той показник, який характеризує розвиток та перспективи країни.

Станом на березень 2020 р. у наслідок різних чинників розпочалася світова кризи. Один із значущих факторів прискорення кризових явищ в світі є пандемія COVID-19, боротьба з розповсюдженням цієї хвороби загальмувала розвиток економік майже 200 країн світу, включаючи США, Німеччину, Францію та ін. країни-лідерів.

Україна не стала винятком, з введення карантинних заходів в країні не працюють підприємства малого та середнього бізнесу, а також в країну повернулися заробітчани, яким потрібні наразі трудові місця.

Виходячи з вище зазначеного проаналізовано зміну кількості безробітного населення за березень 2019 – березень 2020 р. (рис. 1).

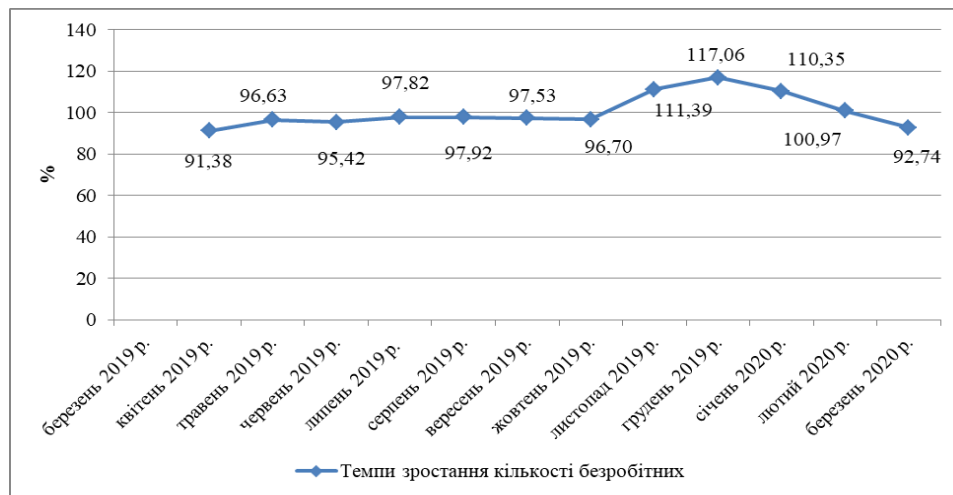

Рис. 1 Динаміка кількості безробітного населення за березень 2019 – березень 2020 рр.

(побудовано за даними джерела [2])

Аналіз даних показав, що протягом визначеного періоду кількість безробітного населення зменшувалася. В листопаді 2019 р. порівняно з жовтнем 2019 р. кількість безробітних збільшилась на 11,39%, це можна пояснити сезонним безробіттям, оскільки у сільському господарстві закінчився сезон польових робіт. Однак, починаючи з січня місяці кількість безробітних поступово зменшується. Також варто відзначити, що щомісячно кількість безробітних в Україні, за період який досліджується зростала приблизно на 0,2 %. Зменшення кількості зареєстрованих безробітних у березні 2020 р. порівняно з лютим 2020 р., також можна пояснити сезонністю, а також тим, що значна кількість трудових мігрантів, які повернулися до країни, ще не зареєструвалися у службі зайнятості України.

Якщо розглядати кількість безробітного населення за регіонами України відносно загальної кількості безробітних в країні, то варто відзначити, що найбільша питома вага (перевищує 5%) безробітних у наступних областях у березні 2020 р.: Дніпропетровська (7,78%), Вінницька (6,52%), Харківська (6,22%), Черкаська (5,33%), Запорізька (5,21%). Найменша питома вага в Закарпатській (1,47%), Чернівецькі (1,78%) та

Луганській (1,92%) областях [2]. Якщо порівнювати питому вагу безробітних з відповідним періодом попереднього року, то можна сказати, що структура кількості безробітних не змінилася.

Також варто проаналізувати зміну кількості безробітних за професіональними групами (табл. 2)

Таблиця 2

Кількість зареєстрованих безробітних за професійними групами у березні 2019 та 2020 рр. (побудовано за даними джерела [2])

Професійні групи	Кількість зареєстрованих безробітних за професійними групами у березні 2019 р., осіб	Кількість зареєстрованих безробітних за професійними групами у березні 2020 р., осіб	Тем зростання кількості безробітних, %
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)	47340	48378	102,19
Професіонали	29046	33231	114,41
Фахівці	32509	34483	106,07
Технічні службовці	19300	17913	92,81
Працівники сфери торгівлі та послуг	51050	49991	97,93
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	19327	18659	96,54
Кваліфіковані робітники з інструментом	31259	33607	107,51
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	59893	63718	106,39
Найпростіші професії та особи без професії	51004	49444	96,94

В кількості зареєстрованих безробітних за професійними групами у березні 2020 р. порівняно з відповідним періодом 2019 р. відбулися істотні

зміни. Так кількість безробітних значно збільшилися у професійній групі професіонали (на 14,41%), зменшилась – технічні службовці (на 7,2%). Виходячи з даних табл. 2 можна зробити висновок, що збільшується безробіття в інтелектуальній сфері, натомість, запитуваними стають кваліфіковані робочі кадри.

ВИСНОВКИ

Виходячи з вище зазначеного варто підкреслити, що протягом 19 років в Україні офіційно знижується рівень безробіття, однак при цьому скорочується чисельність населення країни та кількість економічно активного населення.

Регулювання процесів зайнятості і безробіття населення повинно бути одним з ключових питань на порядку денному держави, оскільки це є значущим показником, який характеризує соціально-економічний розвиток країни.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 23.04.2020 р.).
2. Державний центр зайнятості України. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/1-dani-shchodo-kilkosti-zareyestrovanyh-bezrobitnyh-ta-nadannya-yim-poslug-takozh> (дата звернення: 23.04.2020 р.).
3. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/> (дата звернення: 23.04.2020 р.).
4. Методологічні положення щодо класифікації та аналізу економічної активності населення. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/12/metod.htm (дата звернення: 23.04.2020 р.)
5. Слово і діло. Аналітичний портал. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/01/21/novyna/suspilstvo/minekonomiky-royasnyly-zrostannya-bezrobittya-ukrayini> (дата звернення: 23.04.2020 р.).

References

1. State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Last accessed: 23.04.2020), (in Ukrainian).
2. State employment center of Ukraine. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/1-dani-shchodo-kilkosti-zareyestrovanyh-bezrobitnyh-ta-nadannya-yim-poslug-takozh> (Last accessed: 23.04.2020), (in Ukrainian).
3. Ministry of Finance of Ukraine. URL: <https://index.minfin.com/en/labour/unemploy/> (Last accessed: 23.04.2020), (in Ukrainian).
4. Methodological provisions for classification and analysis of economic activity of the population. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/12/metod.htm (Last accessed: 23.04.2020), (in Ukrainian).
5. Word and deed. The analytical portal. URL: <https://www.tourist-paradise.com/2020/01/21/novyna/suspilstvo/minekonomiky-poyasnyly-zrostannya-bezrobittya-ukrayini> (Last accessed: 23.04.2020), (in Ukrainian).